

Ansvar for misbrug af digitale signaturer – nordiske perspektiver

Professor Marte Eidsand Kjørven, Universitet i Oslo

Professor Henrik Udsen, Københavns Universitet

Disposition

- Introduktion til problemstillingen
- Aftaleretlig hæftelse – praksis for højesteretterne i Danmark og Sverige
- Norsk perspektiv
  - Rettsutviklingen i Norge
  - Spørsmål om avtalebinding
  - Nye regler om ansvarsbegrensning i finansavtaleloven 2020 – betydning for spørsmålet om avtalebinding?
- Helikopterblik – ligheder og forskelle i den nordiske retstilstand

Problemstillingen

- Hvornår kan en person blive bundet af en aftale indgået af en tredjemand uden personens viden eller vilje, hvis aftalen er indgået med brug af den pågældendes digitale signatur (NemID/MitID/BankID)?
- Hvornår kan en person bliver erstatningsansvarlig?
- Samspillet mellem de almindelige aftale- og erstatningsregler og de særlige ansvarsregler ved misbrug af betalingsinstrumenter

Aftaleretlig hæftelse – praksis for højesteretterne i Danmark og Sverige

De to første kendelser fra Højesteret (U.2019.1192 og U.2019.1197)

HØJESTERETS KENDELSE afsagt tirsdag den 8. januar 2019

Sag 82/2018

A
(advokat Linda Lange Kastholm, beskikket)
mod
Basisbank A/S
(advokat Ulrik Bayer)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Fogedretten i Horsens den 17. maj 2017 og af Vestre Landsrets 15. afdeling den 18. august 2017.

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben, Michael Reklings og Kurt Rasmussen.

HØJESTERETS KENDELSE afsagt tirsdag den 8. januar 2019

Sag 87/2018

B
(advokat Linda Lange Kastholm, beskikket)
mod
Basisbank A/S
(advokat Ulrik Bayer)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Fogedretten i Holbæk den 22. september 2017 og af Østre Landsrets 9. afdeling den 14. december 2017.

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Marianne Højgaard Pedersen, Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben, Michael Reklings og Kurt Rasmussen.

De to første kendelser fra Højesteret

- I begge sager var NemID-indehaverens (herefter "NI") NemID blevet brugt af en tredjemand til at optage et lån i NI's navn
- I den ene sag følte NI sig presset til at udlevere sin NemID og tilhørende koder. Efter lånet var optaget, hævede han 40.000 kr. i kontanter, som han gav til tredjemanden. Han fik 3.000 kr. for det. Han anmeldte forholdet til politiet næste dag
- I den anden sag angav NI at have en narkogæld på 15.000 kr. Han blev presset til at udlevere sin NemID med tilhørende koder og fik dermed eftergivet gælden. Lånebeløbet var angiveligt blev trukket fra hans konto af tredjemanden. Han anmeldte forholdet til politiet en måned senere

De to første kendelser fra Højesteret

Højesteret lægger efter bevisførelsen til grund, at A udleverede sit nøglekort til NemID sammen med brugernavn og adgangskode til tredjemand, som herefter uden hans medvirken misbrugte NemID-oplysningerne ved at underskrive et digitalt gældsbrev og derved optog lånet hos Basisbank A/S.

Afgørelsen af, om indehaveren bliver aftaleretligt forpligtet i tilfælde af, at tredjemand misbruger indehaverens digitale signatur, må træffes på grundlag af en konkret vurdering af det samlede hændelsesforløb. I denne vurdering indgår bl.a., under hvilke omstændigheder tredjemand er kommet i besiddelse af indehaverens nøgle (brugernavn, adgangskode og nøglekort til NemID), om indehaveren har haft kendskab til, at tredjemand er kommet i besiddelse af de pågældende oplysninger, og om indehaveren har gjort, hvad der var muligt for at forhindre misbrug, f.eks. ved at spærre sit NemID så hurtigt som muligt, jf. herved betænkning nr. 1456/2004 om e-signaturs retsvirkninger, side 105-110.

Herefter tiltræder Højesteret af de grunde, der er anført af landsretten, at **A har udvist en sådan grad af uagtsomhed, at han i forhold til Basisbank hæfter for låneoptagelsen på aftaleretligt grundlag**, selv om underskriften ikke er tilføjet digitalt af ham selv.

HØJESTERETS DOM
afsagt fredag den 26. februar 2021

Sag BS-10923/2020-HJR
(2. afdeling)

A
(advokat Ole Steen Christensen)

mod

Ekspres Bank A/S
(advokat Anders Ørgaard)

og

Sag BS-10925/2020-HJR

A
(advokat Ole Steen Christensen)

mod

Bank Norwegian AS
(advokat Anders Ørgaard)

Højesterets dom af 26. februar 2021 (U.2021.2320)

- NI's NemID var blevet misbrugt af samlever til at optage lån i hendes navn og få dem udbetalt til sig selv

Højesteret lægger som ubestridt til grund, *at* As samlever optog lånene hos Ekspres Bank og Bank Norwegian uden hendes vidende og accept, *at* samleveren var kommet i besiddelse af hendes nøglekortoplysninger ved at tage hendes nøglekort fra hendes pung og fotografere det, *at* han havde fået adgang til hendes brugernavn og adgangskode via familiens fælles tablet, hvor disse oplysninger var lagret, og *at* han havde udfoldet betydelige bestræbelser på at skjule misbruget af hendes NemID, bl.a. ved at ændre indstillinger i hendes e-Boks, så hun ikke modtog adviseringer fra kreditorerne, ved løbende at slette meddelelser fra långivere i hendes e-Boks og ved i forbindelse med udbetaling af lånebeløbene at ændre hendes NemKonto til sin egen konto for derefter at ændre den tilbage igen.

Højesterets dom af 26. februar 2021 (U.2021.2320)

Efter en samlet vurdering af hændelsesforløbet finder Højesteret ligesom byretten, at A ikke har udvist en sådan grad af uagtsomhed, at hun i forhold til Ekspres Bank og Bank Norwegian hæfter for låneoptagelserne på aftaleretligt grundlag. Det forhold, at dele af NemID'et (brugernavn og adgangskode) var lagret i tabletten og i mere end et år, indebærer uagtsomhed, at det kan føre til hæftelse for låneoptagelserne på aftaleretligt grundlag.

Højesteret finder endvidere, at der ikke er oplyst tilstrækkeligt grundlag, at A pålægges erstatningsansvar over for Bank Norwegian for samleverens uberettigede låneoptagelse.

U.2022.226

UfR

V.L.D. 12. oktober 2021 i anke 2. afd. BS-21772/2021-2021
VLR

A hæftede ikke på aftaleretligt grundlag og var ikke erstatningsansvarlig for tredjemands misbrug af hans NemID til lånoptagelse.

Den 2. marts 2017 blev der ved anvendelse af A's NemID optaget et lån på 43.200 kr. hos banken B. Provenuet på 40.000 kr. blev den 3. marts 2017 indbetalt på A's bankkonto, og beløbet blev samme dag overført til en ukendt bankkonto med tekstbeskeden »Tak for lån«. Det blev lagt til grund, at lånet ikke var optaget af A eller med hans medvirken, men at det var optaget af en ukendt tredjemand ved misbrug af A's NemID. B nedlagde påstand om, at A skulle betale 43.200 kr. Landsretten anførte, at det beroede på en konkret vurdering af det samlede hændelsesforløb, om A hæftede for lånet på aftaleretligt grundlag eller eventuelt var erstatningsansvarlig. A havde bl.a. forklaret, at han, på tidspunktet hvor lånet blev optaget, havde arbejdet i Spanien, hvor han havde boet i en lejlighed sammen med nogle kammerater. De havde stolet på hinanden, og dørene til værelserne havde ikke været låst. Han havde haft sit nøglekort til NemID liggende i en pung på værelset, ligesom han havde opbevaret sit pas og sygesikringskort på værelset. Han havde ikke udleveret adgangskoden til sit NemID til andre, og han havde

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 17. november 2021

Sag 61/2021

A

(advokat Mads Lyshøj Ulrikkeholm)

mod

Ekspres Bank A/S

(advokat Kristian Haagen Larsen)

Højesterets kendelse af 17. november 2021 (U.2022.411)

- NI var udviklingshæmmet og skrev via Messenger med en anden person, der udgav sig for at være en kvinde og bl.a. tilbød NI sex og muligvis et kæresteforhold
- Personen var i virkeligheden en (mandlig) svindler, der formåede NI til at udlevere koder til NemID under foregivelse af at skulle betale en regning
- Svindleren optog et lån i NI's navn på 13.000 kr.

Højesterets kendelse af 17. november 2021 (U.2022.411)

Højesteret tiltræder landsrettens vurdering af, at A ved udleveringen af sine NemID-oplysninger som sket har udvist en sådan grad af uagtsomhed, at han i forhold til Ekspres Bank A/S som udgangspunkt hæfter for låneoptagelsen på aftaleretligt grundlag.

Højesteret finder på denne baggrund, at det må antages, at A på grund af hæmmet psykisk udvikling har været ude af stand til at forstå de økonomiske konsekvenser af at udlevere sine NemID-oplysninger til en anden og konsekvenserne af at optage lån. Højesteret finder derfor, at låneaftalen ikke er bindende for ham, jf. værgemålslovens § 46.

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 17. november 2021

Sag 61/2021

A

(advokat Mads Lyshøj Ulrikkeholm)

mod

Ekspres Bank A/S

(advokat Kristian Haagen Larsen)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af fogedretten i Roskilde den 5. marts 2020 (FS 21-343/2019) og af Østre Landsrets 22. afdeling den 22. december 2020 (B-678-20).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jan Schans Christensen, Jens Kruse Mikkelsen og Anne Louise Bormann.

Højesterets kendelse af 17. november 2021 (U.2022.414)

- NI1 og NI2 blev ringet op af en tredjemand, der udgav sig for at være politimand, der oplyste om et hackerangreb på deres instagramkonti og bad dem sende NemID med tilhørende koder, hvilket de gjorde
- Tredjemand anvendte NemID til at optage lån i deres navne og trække beløbet fra deres konti via netbank
- NI2 politianmeldte forholdet syv dage senere, og de spærrede begge deres NemID, da NI2 opdagede, at der var optaget lån, yderligere to uger senere

Højesterets kendelse af 17. november 2021 (U.2022.414)

Som fastslået af Højesteret i kendelser af 9. januar 2019 (UfR 2019.1192 og UfR 2019.1197) må afgørelsen af, om en NemID-indehaver bliver aftaleretligt forpligtet i tilfælde af, at tredjemand misbruger indehaverens digitale signatur, træffes på grundlag af en konkret vurdering af det samlede hændelsesforløb. I vurderingen indgår bl.a., under hvilke omstændigheder tredjemand er kommet i besiddelse af indehaverens nøgle (brugernavn, adgangskode og nøglekort til NemID), om indehaveren har haft kendskab til, at tredjemand er kommet i besiddelse af pågældende oplysninger, og om indehaveren har gjort, hvad der er muligt for at forhindre misbrug, f.eks. ved at spærre sig NemID så hurtigt som muligt, jf. herved betænkning nr. 1456/2004 om e-signaturs retsvirkninger s. 105-110.

Højesterets kendelse af 17. november 2021 (U.2022.414)

Det er i denne sag ubestridt, at A og B den 15. oktober 2019 overlod deres NemID-oplysninger til en person, som de troede var fra politiet og skulle anvende oplysningerne som led i efterforskning af et hackerangreb på Bs instagramkonto. Det lån, som gælds brevet angår, blev optaget den 16. oktober 2019. De anmeldte forholdet til politiet den 21. oktober 2019 efter at være blevet gjort opmærksom på, at der kunne være tale om svindel. Under disse omstændigheder finder Højesteret, at A og B ikke har udvist en sådan grad af uagtsomhed, at de hæfter for låneoptagelsen på aftaleretligt grundlag.

Allerede fordi lånet blev optaget den 16. oktober 2019, kan det ikke føre til et andet resultat, at de ikke spærrede deres NemID, da de den 21. oktober 2019 var blevet opmærksomme på, at den pågældende muligvis ikke var fra politiet, og at der derfor var risiko for misbrug.

Højesteret tiltræder herefter, at fogedforretningen er nægtet fremme, og stadfæster derfor landsrettens kendelse.

Højesterets kendelse af 17. november 2021 (U.2022.414)

Af den nævnte betænkning fremgår bl.a., at det klare udgangspunkt i dansk ret er, at man ikke bliver aftaleretligt forpligtet af en erklæring, der uberettiget afgives i ens navn (falsk). Der kan dog rent undtagelsesvist tænkes at opstå situationer, hvor den pågældende uanset falsk eller forfalskning bliver aftaleretligt forpligtet. Det fremgår endvidere, at den blotte overgivelse af den private nøgle med tilhørende adgangskode til en anden næppe i sig selv er tilstrækkeligt til at indebære, at den pågældende bliver aftaleretligt forpligtet. I Højesterets kendelser af 9. januar 2019 var der tale om, at NemID-indehaveren i den ene sag havde overladt oplysningerne til en person, til hvem han havde en narkogæld, og i den anden sag til en ukendt person, hvor det drejede sig om, ”at få penge ud fra en konto”.

Dom fra Högsta domstolen

HÖGSTA DOMSTOLENS

DOM

Mål nr

meddelad i Stockholm den 9 december 2021

T 930-21

PARTER

Klagande

Svea Ekonomi AB, 556489-2924

169 81 Solna

Ombud: MI

Motpart

AE

Dom fra Högsta domstolen

- NI havde overgivet sin BankID med tilhørende koder til sin ægtefælle, så hun kunne betale hans del af husholdningsregningerne
- Ægtefællen optog et lån på 20.000 kr. i NI's navn. Beløbet blev overført til NI's konto, hvorfra ægtefællen trak dem ud til sig selv

Dom fra Högsta domstolen

34. En tredje man har typiskt sett anledning att utgå från att en e-legitimation med en hög säkerhetsnivå, såsom ett BankID, normalt används enbart av e-legitimationens innehavare själv eller, i vart fall, att användningen sker med innehavarens tillåtelse. Om innehavaren överlämnar e-legitimationen till någon annan i syfte att mottagaren ska använda denna för att företa en eller flera transaktioner, skapar han eller hon en tillitssituation där kriterierna för en tillitsfullmakt är uppfyllda (jfr p. 21–24 och 33).

35. Överlämnandet av e-legitimationen ger alltså i denna situation mottagaren behörighet att företa rättshandlingar för innehavarens räkning och denna behörighet kan omfatta även andra rättshandlingar än de som huvudmannen har avsett att mottagaren skulle företa (jfr Jan Ramberg och Christina Ramberg, Allmän avtalsrätt, 11 uppl. 2019, s. 68).

Dom fra Högsta domstolen

36. Mottagarens behörighet sträcker sig emellertid aldrig längre än den befogade tilliten hos tredje man. Här får det betydelse bl.a. vilket slag av avtal som det rör sig om, vilken verksamhet som avtalet gäller, hur vanlig avtalstypen är och vilka åtaganden som avtalet innebär (jfr p. 21). Tredje man har normalt anledning att ha befogad tillit till att sådan användning som avser ordinära transaktioner, däribland upptagandet av mindre lån, härrör från e-legitimationens innehavare. Om e-legitimationen däremot används för rättshandlingar av mera speciellt slag, såsom upptagandet av större lån, har tredje man mindre anledning att hysa befogad tillit. Det gäller i synnerhet när innehavaren är en konsument. I sådana fall kan det krävas att tredje man gör ytterligare kontroller för att få bekräftat att rättshandlingen härrör från innehavaren.

Dom fra Högsta domstolen

37. Låneavtalet ingicks med användande av AEs e-legitimation. Det var fråga om en e-legitimation som svarade mot högt ställda säkerhetskrav. Vid all användning av en sådan e-legitimation är det en given utgångspunkt att det är innehavaren själv som använder legitimationen eller, i vart fall, att användningen sker på hans eller hennes uppdrag. Varken låneavtalet i sig eller omständigheterna kring dess tillkomst var, såvitt framkommit, sådana att Svea Ekonomi hade skäl att göra några särskilda kontroller. Bolaget hade därför anledning att hysa en befogad tillit till att e-legitimationen användes av en behörig person (jfr p. 33 och 36).

Dom fra Högsta domstolen

38. Svea Ekonomis befogade tillit var en följd av att AE hade gett sin sambo rätt att nyttja e-legitimationen i syfte att hon skulle använda den för olika slag av transaktioner. Omständigheterna som grundade den befogade tilliten hade därmed en tydlig koppling till AE (jfr p. 22).

39. Det är uppenbart att AE måste ha insett att tredje man skulle uppfatta att de rättshandlingar som företogs med hjälp av e-legitimationen hade företagits för hans räkning och i hans namn. Han hade därmed erforderlig insikt i de omständigheter som grundade Svea Ekonomis tillit (jfr p. 23).

40. Det får i och för sig antas att AE utgick från att sambon inte skulle nyttja e-legitimationen för att ta upp lån. Detta saknar emellertid betydelse eftersom han överlämnade e-legitimationen till sambon utan att därefter utöva någon uppsikt över hur hon använde den (jfr p. 24).

Dom fra Högsta domstolen

41. Omständigheterna gav därmed upphov till en tillitsfullmakt. Fullmakten gav sambon behörighet att ta upp lånet för AEs räkning. Han är därför betalningsskyldig för lånet.

Dom fra Högsta domstolen

13. Det är också fråga om obehörig användning när en utomstående har kommit åt exempelvis säkerhetskoder genom tillgrepp, vilseledande eller liknande förfarande och därefter nyttjar e-legitimationen utan innehavarens samtycke. Typiskt för dessa situationer är att innehavaren aldrig har avsett att e-legitimationen skulle nyttjas av annan för någon typ av rättshandlingar. Den utomståendes användning av e-legitimationen leder alltså inte heller i en sådan situation till att innehavaren blir bunden av de rättshandlingar som den utomstående företar.

Dom fra Högsta domstolen

21. För att en tillitsfullmakt ska föreligga krävs att tredje man har faktisk tillit till att mellanmannen är behörig att företräda huvudmannen. Det fordras också att denna tillit är befogad. Vid bedömningen av om tilliten är befogad får hänsyn bl.a. tas till vilket slags avtal det rör sig om, vilken verksamhet avtalet gäller, hur vanligt förekommande avtalstypen är och vilka åtaganden som avtalet innebär. Även andra omständigheter, såsom huvudmannens passivitet, kan få betydelse. (Se ”Reseföretagsrepresentanten” p. 12 och ”Divisionschefen” p. 16.)

Delsammenfatning - aftalehæftelse

- Danmark:
  - Grundsætning om uagtsomhed
  - Men i realiteten nok en helhedsvurdering
  - Betydningen af hvad løftemodtageren kunne og burde have gjort?
  - Hæftelse i situationer, hvor signaturindehaveren ikke har haft vilje til at overlade signaturen (koder mv.) til tredjemand?
- Sverige:
  - Fuldmagtsfigur
  - Krav om vilje til overladelse af signatur (koder mv.)
  - Yderligere kriterier
  - Udtømmende for aftaleretlig hæftelse

Norsk perspektiv

- Problemer med ID-svindel i Norge
- Rettsutviklingen i Norge
- Spørsmål om avtalebinding
- Nye regler om ansvarsbegrensning i finansavtaleloven 2020 – betydning for spørsmålet om avtalebinding?

Ukjent person tok opp lån i Shadis navn: Sitter med milliongjeld

Shadi var ikke lenger DNB-kunde da banken sendte ut en kodebrikke i hennes navn. Politiet mener en svensk mann brukte brikken til å ta opp millionlån hos forbrukslånsbankene, og har siktet ham. Nå krever bankene pengene tilbake – fra henne.

Måtte selge leiligheten og flytte fra datteren etter BankID-svindel

I løpet av to uker ble 13 usikrede lån, tre kreditter og fire kontoer etablert i Benedictes navn. Mer enn to millioner kroner av pengene som ble tatt opp i lån havnet i Uganda.

ID-tyveri: Må betale eksmannens lån:
Stjal BankID og lånte 800.000 kroner: Nå må ekskona betale tilbake

Marte Eidsand Kjørven og Geir Woxholth

Marte Eidsand Kjørven, førsteamanuensis ph.d. og Geir Woxholth, professor dr. juris, begge Universitetet i Oslo

IDENTITETSTYVERI

Mener rettsstaten svikter ofre for ID-tyveri

Jusekspert er kritisk til hvordan rettssystemet behandler ofre for identitetstyveri. – Når det allerede ligger en straffesak om ID-tyveri, bør det som hovedregel ikke reises en erstatnings sak mot offeret.

KRITISK: – Slike saker viser at systemet er utrykkelig. Foto: Københavns Universitet/Cecilie Pedersen

BankID

Farlig gjeldsfelle-hull kan ruinere deg

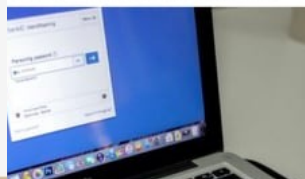
FARLIG: Førsteamanuensis Marte Eidsand Kjørven ved juridisk fakultet ved UiO sier at lovverket ikke beskytter deg hvis ektefellen tar opp lån og bruker din BankID. Foto: Kjetil Mæland (Nettavisen)

Innlegg

Identitetstyveri er en utfordring for rettsstaten

BankID-sakene er en skjult skamlett på rettsstaten, siden heller ikke mediene synes å ha ofret dem noen særlig interesse.

19.43 Oppdatert: 2 år siden

BankID-misbruk og erstatningsrett – hvordan ble det så galt?

At svindel med BankID har fått utvikle seg til et samfunnsproblem er utslag av en komplett systemsvikt, skriver artikkelforfatterne.

Kommentar

Cathrine Hambro
Partner i Wahl-Larsen
Advokatfirma

Marte Eidsand Kjørven
Førsteamanuensis, UiO

Societal Security and Digital Identities (SODI)

- Tverrfaglig samarbeidsprosjekt finansiert av Forskningsrådet
- Overordnet formål:
  - Hvordan kan juss og teknologi virke sammen for å bidra til å avdekke og redusere sårbarheter knyttet til bruk og misbruk av systemer for eID?
- Interessert i prosjektet? Sett deg opp på e-postlisten:
- <https://www.jus.uio.no/ifp/forskning/prosjekter/sodi/>

ID-juristen
Reclaim your online identity

Hva skal jeg gjøre etter eID-svindel?

Bruk denne sjekklisten dersom du frykter eID-svindel.

Hva kan vi hjelpe deg med?

ID-juristen er et rettshjelpsprosjekt som gir gratis rettshjelp til deg som er utsatt for ID-tyveri og svindel, eller har utfordringer med tilgang til eID.

Rettsutviklingen i Norge

- Har i hovedsak dreiet seg om erstatning, ikke avtalebinding
- Omfattende underrettspraksis i perioden 2017 til 2020
  - Sterkt urimelige resultater i strid med den allmenne rettsfølelse; stort politisk engasjement
  - Eks: Kvinne utsatt for grov familievold saksøkt av Bank Norwegian umiddelbart etter at hun hadde rømt til krisesenter med to små barn.
- HR-2020-2021-A
- Finansavtaleloven 2020

E24 |

Børs E24+ ☰

Historisk BankID-dom: Slipper milliongjeld

En mann fra Kristiansand som har vært offer for BankID-svindel, har fått medhold i Høyesterett og slipper en milliongjeld.

Foto: Terje Pedersen / NTB

HR-2020-2021-A, uaktsomhet

Jeg er likevel kommet til at As handlemåte ikke innebærer at han har utvist en uaktsomhet som kan gi grunnlag for erstatningsansvar i denne saken. Jeg legger da vekt på at skadelidte, Easybank, er en profesjonell aktør som har valgt å inngå en avtale om lån med et beløp som for en enkeltperson er betydelig, utelukkende basert på identifikasjon og elektronisk signatur gjennom BankID. Som det er fremhevet i det jeg har sitert fra Prop.92 LS (2019–2020) side 183-184, ville det vært mulig for banken å foreta ytterligere kontrolltiltak før man ubetalte lånebeløpet. Dersom man hadde gjort dette, er det stor sannsynlighet for at misbruket ville vært unngått. Banken har dermed bevisst valgt en handlemåte som innebar en klar risiko for tap.

Holdt opp mot dette fremstår den risikoen som er skapt ved at A har opptrådt noe uforsiktig ved sin oppbevaring av kodebrikken, som så begrenset at det etter mitt syn ikke kan være grunnlag for å anse hans handlemåte som uaktsom med den virkning at han blir erstatningsansvarlig for det tapet Easybank er påført

HR-2020-2021-A, lemping

«Det er da ikke nødvendig å ta stilling til spørsmålet om lemping. Ut fra det jeg har påpekt foran, bemerker jeg likevel at der en privatperson etter alminnelige erstatningsregler blir erstatningsansvarlig overfor en finansinstitusjon for et stort økonomisk tap som er oppstått som følge av misbruk av BankID, vil det, avhengig av de nærmere omstendighetene, kunne være grunnlag for å sette erstatningsbeløpet vesentlig ned etter lempingsregelen i skadeserstatningsloven § 5-2.»

Dagens tema: Avtalebinding og elektroniske signaturer

- Kan en BankID-innehaver bli bundet til avtalen selv om den elektroniske signaturen er påført av en annen?
  - Avtalebinding på grunnlag av samtykke
  - Avtalebinding på grunnlag av fullmakt/ulovfestet representasjon
  - Betydningen av nye regler om ansvar ved misbruk av BankID i ny finansavtalelov

Avtalebinding vs. erstatningsansvar

- Betydning for:
  - Tvangsinndrivelse
  - Avtalte renter vs. Avsavsrente
  - Ansvarsvurderingen, mulighet for å ta i betraktning skadelidtes medvirkning
  - lemping

Avtalebinding ved samtykke

- Samtykke leder til avtalebinding
- Unntak: samtykket rammes av sterk ugyldighetsgrunn
  - Men: «Reklamasjonsfrist» i avtaleloven § 28: «Er det tredjemand, som har fremtvunget viljeserklæringen, og var den anden part i god tro, maa den tvungne, hvis han vil paaberope tvangen, gi ham meddelelse om det uten ugrundet ophold, efterat tvangen er forbi. Ellers er han bundet ved erklæringen.»
- Hva om samtykket rammes av en svak ugyldighetsgrunn?
  - Svik, lett tvang eller villfarelse
  - Er avtalen da bindende hvis medkontrahenten er i god tro?
    - Hvordan vurdere god tro ved elektronisk avtaleinngåelse?

Avtalebinding på grunnlag av ulovfestet representasjon/fullmakt

- Skaper frivillig eller uaktsom utlevering av BankID-opplysninger til tredjeperson rettslig legitimasjon slik at innehaveren blir bundet?
  - Sverige og Danmark: Som vi har sett: ja, på visse vilkår
  - Må det samme legges til grunn etter norsk rett?
    - Usikkert
    - Emm. nei
    - Erstatningsretten ivaretar tredjeparts interesser i tilstrekkelig utstrekning
    - Vesentlig forskjell mellom tilfeller der en fullmektig foretar disposisjoner som er ment å være i fullmektigens interesse, og straffbare forhold i egen vinnings hensikt.

Finansavtaleloven 2020

- Regler om ansvarsbegrensning ved misbruk av elektronisk signatur, §§ 3-16 til 3-21
  - Utformet etter modell av reglene for uautoriserte betalingstransaksjoner
  - Hovedregel: Banken må bære tapet
  - 12.000 kroner i egenandel ved grov uaktsomhet hos BankID-innehaver
  - BankID-innehaver må bære hele tapet ved forsettlig kontraktsbrudd
    - Olga-svindel til Høyesterett i august 2022
- Regulerer primært erstatningsansvar
  - Også betydning for spørsmål om avtalebinding?

Helikopterblik – ligheder og forskelle i den nordiske retstilstand

- Den aftaleretlige hæftelse
- Erstatningsansvaret
- Forskel i praksis på den aftaleretlige hæftelse og erstatningsansvaret?
- Behov for lovgivning?
  - Norge: Ja
  - Danmark: Nej